

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vinarjev.

Cene po pošti:

za celo leto K 40.—
za pol leta K 20.—
za četrt leta K 10.—
za 1 mesec K 3.50
Za Ljubljano mesečno 3 fl.
Uredništvo in uprava
Kopitarjeva ulica št. 6.
Uredn. telefon št. 59.

Neugodna poročila iz Pariza.

Mirovna konferenca nam hoče naprtiti tri milijarde avstrijskih dolgov.

m Belgrad, 27. junija. (Izvirno.) Včeraj popoldne se je vršil pod predsedstvom regenta Aleksandra ministrski svet. Ministrski svet, ki je trajal od pol 5. do 9. ure popoldne, je bil sklican popolnoma nepričakovano vsled poročil, ki jih je prinesel naš izvedenec na mirovni konferenci v Parizu bivši finančni minister Jankovič. Mirovna konferenca nam hoče naložiti značen del predvojnih in vojnih avstrijskih dolgov. Jugoslavija bi imela plačati 3 milijarde kron, poleg tega samo Bosna 250 milijonov kron. Vojna odškodnina, ki bi jo imela plačati Jugoslavija oziroma njene no-

ve pokrajine, je večja nego vojna odškodnina, ki jo dobi Srbija.

m Belgrad, 27. junija. (Izvirno.) Včerajšnja popoldanska seja narodnega predstavništva je bila vsled nenadno sklicanega ministrskega sveta odpovedana ter preložena na danes. Poslanci so v kuloarjih živahno razpravljali o zadnji vesti iz Pariza. Splošno vlada velika potrtost.

m Belgrad, 7. junija. (Izvirno.) Med posvetovanjem ministrskega sveta se je nabralo pred ministrstvom zunanjih del mnogo ljudstva, med katerim vlada velika potrtost.

Naši ministri na poti v Pariz.

m Belgrad, 27. junija. (Izvirno.) V posebni komisiji, ki odpotuje danes pod predsedstvom min. predsednika Stojana Protića v Pariz se nahajajo ministri Trifković, Marinković in Kramer.

m Belgrad, 27. junija. (Izvirno.) Narodno predstavništvo se bo bavilo v prihodnjih sedanj samo z vprašanji zunanje politike. Notranja vprašanja so odgojena.

Narodno predstavništvo.

LDU Belgrad, 26. junija. Tekom današnje seje narodnega predstavništva je predlagal predsednik, naj sekcije izvolijo nov od-

bor za razpravljanje zakonskega načrta o sodnem postopanju, ker se izvoljeni odbor še ni sestel. — Preide se na dnevni red.

Prepoved izvoza vina.

Posl. Stanko Banič (Jugoslovanski klub) utemeljuje svoje vprašanje na ministra za trgovino in industrijo o prepovedi izvoza vina. Zahteval je svobodno izvoz vina, ker trpi Dalmacija vsled prepovedi ogromno škodo.

Minister za trgovino in industrijo je odgovarjal, da se ni moglo dovoliti izvoza vina v Nemško Avstrijo, ker ga ni hotela sprejeti kot blago, za katero bi dala kompenzacijo. Vino je smatrala samo blago, ki bi ga hotela sprejemati za krone. Pri pogajanjih je šlo za

količino vina v vrednosti dveh milijonov K. Mi pa nismo imeli interesa, da bi se preplavili z avstrijskimi kronami. Po dogovoru z čehoslovaško republiko se more vino uvažati v čehoslovaško republiko svobodno, kakor tudi vse ono blago, ki spada pri nas v svobodno trgovino. Ministrstvo ni krivo, ako se vino ne uvažuje v ostale dežele, in da ententa vina ne zahteva.

O interpelaciji se je razvila obširna debata, na kateri je govoril ovek govornikov:

Izmena blaga s Češko.

Posl. Stojan Ribarac interpelira ministra za prehrano o tem, kaj se je dogovorilo glede izmene blaga med ministrstvom za trgovino in čehoslovaško republiko. Pripominja, da se je za tem ministrstvo za promet sporazumelo s čehoslovaškimi delegati o dobavi premoga za izmeno mesa in masti. Ta sporazum je imel za posledice mnoge nepravilnosti. Belgrajska klavniška družba je poslala ministru v tej zadevi ponudbo, da bo dobavljala meso iz subotičke klavnice, ter je zahtevala, naj se ji

olajša dobava mesa v Vojvodini. Pri vsej tej zadevi se je delalo kakor da bi obstojala beograjska klavniška družba, akoravno faktično ne obstoji. To je bila popolnoma nova družba, ki se je šele osnovala in katere uprava ni bila v Belgradu. Kljub temu je ta družba poslovala in uvažala meso in mast v čehoslovaško pod naslovom, da dela za našo državo, ki bo od čehoslovaške dobila premog in sladkorja, a dobili nismo ničesar. Ni nam jasno, ali je bil ves dogovor sklenjen samo navi-

dežno, da se varujejo koristi nove klavnične družbe. Tukaj so se zapostavili državni interesi in ker ta družba ni bila protokolirana je jasno, da je bila samo družba spekulantov.

Čehi dolžni še 3000 vagonov premoga.

Ministrski podpredsednik dr. Korošec odgovarja, da je bil ta dogovor sklenjen 7. januarja in da je ta dogovor sklenil bivši minister za prehrano Jovanović s pooblaščenec čehoslovaške republike. Ministrstvo za prehrano ni dobilo niti kredita za sladkor, niti skladišč od uprave monopolov. Od premoga je došlo v Zagreb 300 vagonov, a ta premog je zaplenilo železniško ravnateljstvo, 48 vagonov je došlo v Subotico, a kje so ostali vagoni, ne vprašujem. Čehoslovaki so dolžni, da nam pošljejo še 3000 vagonov premoga, ki pa jih ne morejo odposlati, ker nimajo železniških vozov. Naše obveznosti je izvršila subotička klavnična družba, ki je izrekla, da dela v sporazumu z beograjsko klavnično družbo.

Vznemirljiv položaj v Italiji.

LDU, New York, 24. junija. (DKU. — Zaskasnelo. — Brezlično.) Pariški poročevalci newyorških časopisov brzojavljajo, da smatrajo v Parizu položaj v Italiji za direktno vznemirljiv. Zaupni in drugi viri poročajo soglasno, da je finančni položaj Italije zelo neugoden in da izgublja denar dan za dnem na vrednosti. Zavezniški strokovnjaki se bojijo, da bo Nemčija takoj po podpisu mirovne pogodbe prevladala vse italijansko gospodarsko življenje.

Preosnova češke vlade.

LDU Praga, 22. junija. (DunKU. — Zaskasnelo.) Priprave za rekonstrukcijo čehoslovaškega kabineta, ki je postala akutna po občinskih volitvah, in ki je sedaj poglavitni predmet javnega razpravljanja, doslej še niso dovedle do pozitivnih uspehov. Ni dvoma, da ima socialistovski blok kot najmočnejša skupina strank dolžnost, prevzeti vladno, in socialistični strankarski listi že pripravljajo javnost na to. Zelo verjetna je ožja koalicija socialistovskega bloka z agrarno stranko. Načelnik socialdemokratskega kluba Bechyne so v listu »Pravu lidu« pod geslom: »Delavci in kmetje, združite se!« zavzema za utrditev te koalicije in zahteva, naj se stranka agrarcev okrene v strogo demokratsko smer. »Venkov« odgovarja na ta izvajanja in zahteva, naj socialni demokrati svojo taktiko izpremenijo v zmislu zdravega pojmovanja prave demokracije. Končno se izjavlja za sporazum, toda le zagotovo dobo. »Narodna Politika« piše, da se bodo tej socialistično-agrarski koaliciji pridružili tudi Slovaki in da bo predsednik čeho-

slovaške republike najbrž že s početkom julija v položaju, na podstavi pogajanj izreči odločitev. »Venkov« dementira kombinacije glede bodočega kabineta ter ugotavlja, da se bo pri novi sestavi čehoslovaškega kabineta predvsem šlo za zenoostavljenje dosedanjih razmer. V tem zmislu je tudi že »Pravo Lidu« zahteval, naj se ministrsko predsedstvo združi s notranjim, železniškim in poštanim ministrom ter da naj se opusti ministristvo brez portfeja.

Program nove nemške vlade.

LDU Weimar, 22. junija. (DunKU — Zakasnelo). Novi ministrski predsednik je weimarskemu zastopniku lista »Politisch-parlamentarische Nachrichten« dejal kmalu po svojem pozvanju nastopno: Jaz sem pošten nasprotnik nasilnega miru in sem prevzel svojo odgovornost polno službo samo iz ozira na nemški narod in zlasti na nemške delavce. Prizadevali si bomo, pošteno ohraniti mir, odpraviti nezaupanje in sovraštvo ter iskati prijazen sporazum z delavci vseh dežel, ker se občna stiska in beda proletarijata vsega sveta da omiliti le po internacionalnem delovanju in dogovoru. Notranja politika ostane v temeljnih potezih neizpremenjena, ki so določene medstrunsko z upoštevanjem vpliva najmočnejše stranke, namreč socialne demokracije. Ta program se bo zdaj, ko je pot prosta in ko moramo pričeti pravo delo, izvajal hitreje.

Iz Rumunije.

LDU Bukarešta, 26. junija. (RDU. »Dacia«.) Drugi rumunski mirovni delegat poslanik Nisu se je danes iz Bukarešte odpeljal v Pariz. — Te dni pričakujejo iz Rima poslanca Jurija Lahovaryja v važni misiji. — Rumunski prestolonaslednik Karl bo v kratkem odšel na daljše inozemsko potovanje. — Dne 29. junija se bo slovesno praznovala 30letnica smrti največjega rumunskega pesnika Mihajla Eminescuja.

LDU Sibinji, 24. junija. (RDU. »Dacia«.) V tukajšnjih krogih upajo, da se bo po izmeni znanih not med Masarykom in Belo Kunom kmalu zopet začela direktna zveza med Sibinjem in Prago.

Raznoterosti.

LDU Rim, 26. junija. Agenzia Stefani objavlja sledečo noto: Vest iz Curiha, ki trdi, da so Italijani začeli zasedati Predarisko, je brez vsake podlage.

LDU London, 22. junija. (Dun. KU, zakasnelo.) Vojni urad poroča: Detahiran oddelek mezopotamske armade je 18. t. m. porazil kurdskega šejha Mahauda na Basijanskem prelazu. Zajet je glavni štab, 100 ujetnikov, vplenili so tri strojnice in oprostili vse angleške ujetnike, ki so jih Kurdi zajeli koncem maja t. l.

Iz pokrajine.

k Gospodinjski tečaji po deželi. Poverjenstvo za kmetijstvo namerava prirediti več gospodinjskih tečajev po deželi, ki imajo prirediti jeseni in trajati po deset tednov. Za take tečaje lahko prosijo županstva, župni uradi, kmetijske podružnice in druga društva ali pa posebni v ta namen sestavljeni odbori. V gospodinjski tečaj se bo sprejelo 12 do 16 udeleženk. Stroške za prehrano (kosilo) morajo nositi učenke, stroške za učiteljico in učne pripomočke prevzame poverjenstvo za kmetijstvo, potrebne prostore s pritlikipami za tečaj in za dve učiteljici, kakor tudi potrebno kurivo pa mora preskrbeti dotično župan-

stvo, društvo oziroma odbor. Imenovani interesi, ki želijo, da se priredi v njih kraju letošnje jesen gospodinjski tečaj, naj se čimprej obrnejo na poverjenstvo za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani, kjer se dobe vsa nadaljnja pojasnila.

k Cenilno komisijo za oddajo demobilizacijskega blaga v Skofjiloki je Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo v Ljubljani odstavila. Posle prevzame nova komisija, sestavljena iz organov Gospodarske komisije za stvarno demobilizacijo, vojaštva in železnice.

k Nerednosti v skladišču v Dravljah. V skladišču železniškega in demobilizacijskega materiala na predkolodvoru Dravlje so se izsledile nerednosti. Vojaška oblast je ukrenila potrebne ukrepe za odpravo nedostatkov.

k Tatvine. Več konjske oprave, in sicer 1 prsna oprema, 1 težki komat, 2 hrbtna jermena, 2 para vajet in 2 ujzdi v skupni vrednosti 800 kron je bilo ukradeno Lovrencu Štirnu, posestniku iz Peržanj. Storišca zasledujejo. — Krava, brezasta, vredna 4000 K, je bila ukradena Josipu Dimniku v Obrihah hiš. štev. 10. Krava je bila ukradena iz hleva po dosedaj nepoznanem storišču. Sviri se pred nakupom.

Iz Ljubljane.

1 Vidov dan v Ljubljani. Glavno mesto Slovenije počasti spomin na Vidov dan leta 1389, danes, v petek, zvečer ob 7. uri pred Mestnim domom (oziroma v dvorani v slučaju dežja). Govori g. vseučil. prof. dr. Fr. Ilešič; pojo združena pevska društva pod vodstvom gosp. ravnatelja M. Hubada. Prosvetna društva se zbirajo na licu mesta okoli triletna na 7, da zavzamejo prostore na desni in levi govornikovi oziroma ob desni in levi strani dvorane. Ostali prostor je določen občinstvu. — Jutri, v soboto, se vrši v stolnici ob 10. dopoldne služba božja, v pravoslavni cerkvi pa istotako dopoldne. Zvečer ob 8. je v dramskem gledališču najprej spominski govor g. pisatelja-župnika Fr. S. Finžgarja, nato se igra Fr. Ks. Meškova koroška drama »Na smrt obsojeni?« — V nedeljo popoldne se priredi v opernem gledališču izključno srbskim vojakom brezplačna predstava. — V soboto in nedeljo se vrši obenem cvetlični dan na korist vojakom invalidom ter se bodo prodajale cvetke in spominski znaki.

1 Nabiralke in prodajalke na cvetličnih dveh dneh v proslavo Vidovega dne se sešanejo jutri, v soboto ob 9. uri zjutraj v veliki dvorani na magistratu. Vsaka nabiralka prinese s seboj steklenico ter prejme legitimacijo za nabiranje. Obenem se razdele spominski znaki. — Gospodje spremljevalci naj se zbero na magistratu točno ob 9. zjutraj.

1 Odbor za proslavo Vidovega dne ima sejo jutri, v soboto ob 8. uri zjutraj v veliki magistratni dvorani. Polnoštevilno! Predsednik.

1 Vpisovanje na deški in dekliški oddelek Slovenske trgovske šole v Ljubljani se vrši 5, 6. in 7. julija t. l. od 10. do 12. ure dopoldne. Prednost imajo sinovi in hčerke trgovcev, industrijcev in obrtnikov. Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo.

1 Spored IV. produkcije gojencev Glasbene Matice v soboto, 28. jun. 1919. Začetek ob pol 8. uri. 1. a) Bortkiewicz: Au clair de la lune. b) Chopin: Valček v E-molu. Na klavir igra gđc. Božena Dekleva. Šola gđc. D. Koblerjeve, VIII. r. 2. a) Dr. Gojmir Krek: Ali veš? b) Dr. Gojmir Krek: Predsmrtica. c) Anton Lajovic: Cveti, cveti rožica. d) Anton Lajovic: Kaj

bi le gledal. Pesmi poje gospa Cenka dr. Cepudrova. Šola g. M. Hubada, V. r. 3. Smetana: Iz moje domovine: Na gosli svira g. Dušan Franko. Šola g. J. Vedrala, V. r. 4. a) Dr. B. Ipavic: Menih. b) J. Pavčič: Dedek Samonog. Pesmi poje g. Matija Golobič. Šola g. M. Hubada, III. r. 5. a) Dvořák: Pri grodu junaka. b) Dvořák: Furiant. Na klavir igra gđc. Marija Finžgar. Šola gđc. J. Chlumecke, VIII. r. 6. Ch. Beriot: Koncert, st. 9. I. stavek. Na gosli svira gđc. Minka Koprivec. Šola g. J. Vedrala, VI. r. 7. V. Novák: Gorska balada. Poje gospa Cenka dr. Cepudrova. Šola g. M. Hubada, V. r. 8. a) Raff: La filense. b) Rahmaninov: Pochinelle. Na klavir igra gđc. Dragica Dekleva. Šola gđc. D. Koblerjeve, VIII. r. 9. Dvořák: Ciganske pesmi. Poje gđc. Mila Počivalnik. Šola g. M. Hubada, VI. r. 10. a) Fr. Gerbič: Gondolirjeva pesem. Poje II. in III. letnik mladinskega petja. b) A. Rubinstein: Popotnikova pesem. c) H. Volarič: Slovenskim mladencem. Poje I., II. in III. letnik. Mladinski zbor. Šola gđc. Jelice Sadarjeve, 11. V proslavo godu Njega Veličanstva kralja poje mladinski zbor Narodne himne.

1 Iz gledališke pisarne. V proslavo imenovanja Njegovoga Veličanstva kralja se vrši v nedeljo dne 29. t. m. popoldne predstava »Mamzell Nitouche« brezplačno za tukajšnje srbsko posadko. Ravnateljstvo je pridržalo nekaj lož prvega nadstropja in parterja za cenjeno občinstvo, katero bi želelo obiskati omenjeno predstavo. Te vstopnice se bodo prodajale pri dnevnih blagajni gledališča. — Praznik Vidovega dne praznuje dramsko gledališče v soboto, dne 28. t. m., z uprizoritvijo izvirne Meškove drame »Na smrt obsojeni?« Pred predstavo slavnosten nagovor. Predava pisatelj g. župnik Finžgar. Vstopnice se dobivajo pri dnevnih blagajni dramskega gledališča.

1 Umor. Včeraj so našli v zaprtim stanovanju na Selu št. 50 z razbito glavo obešeno, Frančiško Šušteršič, 35 let staro delavko. Sosede so jo pogrešali že okoli 14 dni. Njen mož Josip Šušteršič, kateri je živel z umorjeno v prepiru, je od 16. junija radi tatvine v zaporu. Preiskava bo dognala, kdo je morilec.

1 Tatvina čevljev. Neki trgovec je nakupil dne 28. maja 1919 pri tukajšnjih tvrdkali večjo množino moških in ženskih čevljev, naložil v to pripravljeni zaboj ter dal pripeljati na glavni kolodvor in svrhu prevoza v njegovo domovino. Blago je faktično tudi prišlo, toda pri reviziji je zaznal, da manjka 13 parov čevljev v vrednosti čez 2000 K. Tedaj je naznanil primanjkljaj tukajšnji policiji, katere je po svojih policijskih agentih izsledila tatove in zaplenila del ukradenega blaga. Storišca sta Dolžič Ivan, roj. 1872 iz Smartnega in Pavlič Jože, roj. 1901, stanujoč v Spodnji Šiški, ki sta tatvino tudi priznala. Oddana sta bila jetnišnici deželnega sodišča.

1 Napeljevanje k tatvini. K tatvini je napeljeval neki Ranzinger Josip, sedlar, stanujoč Cegnarjeva ulica št. 4, dvanajstletno Angelo, hčerko mehanika. Pregovoril jo je, da je doma staršem ukradla 45 kron srebrnega denarja ter ga izročila Ranzingerju. Ranzinger je dal deklici za to 10 kron in je obljubil, da bo kasneje še več dal. Pri Ranzingerju so pri hišni preiskavi našli še nekoliko srebrnega denarja, katerega so mu odvzeli in vrnili lastniku.

Izpred ljubljanske porote.

VELIKE TATVINE PRI SKABERNETU.

Karel V. je služil pri manufakturni tvrdki A. C. Skaberne v Ljubljani od leta 1913. kot blavec. Vsako jutro je odpiral izložbe in včasih tudi vrata na cesto. Do novega leta 1919 je opravljal V. vestno in pošteno svojo službo. Po novem letu 1919. je pričel s Francom Dolinškom, ki je žagal pri Skabernetovih drva, krasti iz trgovine razno blago. Dokler so bile izložbe in sprednja vrata že zaprta, je šel V. skozi vežo pri stranskih vratih v trgovino in vzel kako blago, Dolinšek je med tem v veži čakal in pazil, da kdo ne pride in ju ne zalogi. V. je prišel iz trgovine razno blago, Dolinšek ga je nesel na svoj dom, kjer sta si ga zvečer razdelila in prodala; pozneje je hodil tudi Dolinšek v prodajalno krast. Oba obdolženca priznavata, da sta kradla. Ukradeni blago se ceni na 7096 K 21 vin.

O priiki hišne preiskave pri Dolinšku se je napovedala možna aretacija, kateri se je Dolinšek ustavljal z vso silo in psoval policijskega agenta Jakoba Podreberška z besedami: »baraba«, »falot«, »ničvrednež, tak-le bo pri meni preiskoval, jaz ti bom že pomagal.« Podreberšek je poklical na pomoč stražnika Šusteršiča, ki sta nato spravila Dolinška s trdom na dvorišče, kjer si je Dolinšek oprostil roko, za katero ga je držal Šusteršič, in je ugriznil ali opraskal Podreberškovo levo roko. Dolinšek je skakal nato po dvorišču in vpil nad agentom: »Preklet falot, nisi nič vreden itd.«, dokler ni končno prišel na ulico in ušel in tako preprečil aretacijo.

Obtožba dolži K. V. in Dolinška tatvine, Dolinška tudi hudodelstva javnega nasilstva, prestopka zoper javne naprave in naredbe in prestopka zoper telesno varnost in zahteva, naj se kaznuje po § 179. k. z., in sicer Dolinšek z ozirom na §§ 34. in 35. k. z. (kazen težka ječa od petih do desetih let). V. še ni bil kaznovan, Dolinšek je bil že kaznovan.

Porotnemu senatu predseduje podpredsednik deželne sodišča Fran Regally, obtožbo zastopa državni pravdnik dr. Modic, mladega, čele 16letnega V. zagovarja dr. Pegan, Dolinška dr. Kreč. Oba obdolženca sta na lozadevno vprašanje predsednika Regallyja odgovorila, da sta kriva. V. je imel mesečno 120 kron plače. Posla je imel od 8. do 12. in od 14. do 17. ure. Z Dolinškom sta se o tatvinah dogovorila. Pripravil si je tudi za sebe ključ. Pove, da 50 metrov dolge svile ni vzel,

kakor tudi nekaj manjših reči, drugo je vzel. Svilo in druge stvari je vzel Dolinšek. Na dr. Modicovo vprašanje K. V. potrdi, da sta z Dolinškom skupaj kradla; samo svilo je Dolinšek sam vzel. Dolinšek je rekel, da ni on fant nagovarjal k tatvini, marveč da ga je pregovoril fant k tatvinam. Predsednik Regally naroči slugi Severju, da razloži ukradeni robo, katere je lep kup in ki so jo našli ob hišni preiskavi pri Dolinšku. Karel V. pravi, da se sicer ne spominja, a mogoče je, da je on Dolinška nagovoril k tatvinam. Dr. Pegan: »Zakaj ste kradli?« — Karel V.: »Zato, da sem, ko je Jugoslavija nastala in je bilo vsega dovolj, kupoval jestvine.« — »Koliko ste dobili za ukradeni blago?« — »Do 1100 K.« — »Koliko ste porabili na dan?« — »Do 10 kron na dan pri Zalazniku, Voltmannu, Kirbisihu.« — Dr. Pegan: »Saj veliko ni bilo.« — »Prijetelj sem tudi dajal, vedel je, da kradem, ne povem ga pa ne, ker se mi smili.« — Predsednik: »Kaj pa je tisti prijatelj?« — »Šlosar. Dolinšku sem rekel, da ne sme brez mene ničesar vzeti.« — Predsednik: »Ali je to res, Dolinšek?« — »Da.« — »Ali ste svilo brez fanta vzeli?« — Dolinšek: »Da.« — Dr. Pegan: »Zakaj niste hodili več kakor v štiri razrede?« — »Ker sem imel slabo glavo in so me bolele oči.« — Predsednik Regally: »Po več mescev nisem ničesar videl, a sem le študiral.« — Dolinšek pove, da je zaslužil po 24 kron na dan in da je imel pri vojakihih trikrat po vrsti tifus.

Trgovec Milan Skaberne pove kot priča, da je bil fant v začetku pošten, pozneje je zapazil, da laže. Prodajalke so zapazile ob bilanci, da manjka ena bluza, a so molčale in pazile. Enkrat ni plačal nekih cvetlic precej, vsled česar so ga trdo prijele; detektiv je našel pri njem v žepu opiljen ključ. Končno je priznal, kaj da je vzel. Dolinšek pravi, da je bilo svile le 29,5 m, ne pa 50 m, kakor je trdil gospod Skaberne. Dr. Pegan V-u: »Zakaj niste prej prenehali?« — »Ker me je prijatelj naganjal, da naj naprej kradem, ker da me bo sicer izdal.« — Priča Robert Golli: »Sumiti smo pričeli, ko smo svilo pogrešili.« Po zaslišanju g. Gollija, prokurista pri gospodu Skabernetu, ki je ugotovil, koliko je bilo ukradeni blago vredno, se je izročilo g. Skabernetu njemu ukradeni blago nazaj. — Razprava se je ob zaključku »Večernega lista« nadaljevala.

Po svetu.

s Dvajset ljudi »prenarejenih« v zamorec. Iz Berlina se poroča listom: Berlinski specialist dr. Dreuw se bori že leta in leta proti salvarsanu. Sedaj piše, da je bilo več ljudi po salvarsanu izpremenjenih v črnce, in sicer vsled arzenika, ki se nahaja tako v salvarsanu, kakor tudi v neosalvarsanu. Privrženci salvarsana skušajo zdaj to trajno sčrnenje (znano je 12 slučajev) ali utajiti ali pa zvaliti na drugi vzrok. V zadnji številki berlinskega kliničnega tednika sta dokazala prof. Keller ter prof. Lobe, da človek po salvarsanu v istini počrni.

s Japonsko prerokovanje o vojski. Nedač Tokia živi vedeževalec iz Mitake, svečenik Šeibachi, ki je prorokoval konec vojske takole: Svetovna vojska konča do septembra leta

1918. Splošna pogajanja za mir se prično v novembru. Lahko se zgodi, da bodo brezuspešna. Potem bo pa še vojska in se bo mir sklenil v mesecu marcu 1920. Ali to bo samo dveletni mir, zakaj v svečanu 1921 se vname nova svetovna vojska, v kateri se bo Japonska bojevala proti trem velikim državam. Imenovana vojska bo trajala tri leta. Vedeževalec Saibachi je napovedal tudi rusko-japonsko vojsko leta 1904. ter zadnjo svetovno vojsko.

s Podpisi in pečati na mirovni listi. Vsak pooblaščenec, ki se nahaja na mirovnem posvetu, je dobil nujen dopis, v katerem je pozvan, da naj pošlje tajništvu posveta svoj pečat in podpis, ki ga navadno rabi. To je zaradi bodočega podpisa miru, da se izognejo morebitnim sitnostim. So namreč ljudje, ki menjajo način podpisa vsak čas. Zdaj se morajo odločiti samo za en način. Vprašanje

pečata, ki niso več v modi, je bolj kočljivo, ker mnogi odposlanci nimajo ne časa ne volje, da bi dali napraviti nove pečatnike. Nek francoski časopis predlaga za te gospode, naj si namažejo palec s črnilom in ga pritisnejo na listino.

s Ameriška vojska — 300.000 mož. Ameriška komora je predlagala, da se ameriška vojska zmanjša od 500.000 na 300.000 mož. Vojni ministrstvo je popustilo v tem vprašanju.

s Koliko je trpela belgijska industrija. Belgijski industrijalni odsek javlja, da je zaradi vojske trpela belgijska industrija 9 milijard in 300.000 frankov škode.

s Indokina v vojski. Višji oblastnik za Indokino M. Sarrant je poročal te dni pred trgovsko zbornico v Marselju o vlogi, ki jo je igrala Indokina v vojski. Dala je Francoski 100.000 ljudi in to 40.000 borcev in 60.000 delavcev ter 315 milijonov frankov. Poleg tega je Indokina za čas vojske potrojila svoje cene, da je bil v najkrajšem času omogočen avtomobilski stik med Kino in Siamom. Tudi kanale, ki so potrebni za gojitev riža, so podvojili, tako je mogoče računati v bodoče na mnogo večji izvoz riža.

Rad. P. Lin:

Iz spominov na prekucijo v Rusiji.

Dolgo vrsto let sem preživel v ogromni, prekrasni, bogati Rusiji. Spoznal sem njeno prirodo in njen narod; oba sta se mi priljubila nad vse. Rusija mi je postala tretja domovina (druga mi je bila Črna gora). Njeno trpljenje je bilo moje trpljenje, njena radost in sreča sta bili tudi moji. No, dovolj!

Tukaj povem bralcem in bralkam »Večernega lista« par besed o veliki prekuciji sedemnajstega leta. Ne bo pa to čisto nič posebnega, ampak le priprosta povest o dogodkih onih velikih dni in le o takih dogodkih, ki so mi še ostli v spominu. Vse beležke, vse dnevnike, vse liste, časnike in letake, ki sem jih tedaj pisal oziroma zbiral, sem deloma sežgal in vničil iz strahu pred boljševiško grozovlado, ali sem jih pa pustil v Rusiji, ker bi jih najbrž itak ne bilo mogoče prepeljati čez mejo.

1. Nekaj se kuha.

Veliki poraz in umikanje ruske armade v 1915. letu je iznenadilo ves ruski narod kakor blisk iz jasnega neba. Ljudje so prenehali modrovati: »s čepicami jih zamečemo« (namreč sovražnike), pametno so se ozrli okrog in vprašali: Kdo je kriv tega poraza?

In že so bili na pravem sledu do resnice, kar jim je naenkrat vrag štrečno zmedel. Ta vrag pa so bili kakor vedno tako tudi zdaj, ti veliki uradniki, ti nemškutarski škrici v Petrogradu. Oni so pokazali narodu v nasprotno smer in rekli: »Špijoni so tega krivi, tam-le jih pa išči!« In dobrosrčni, priprosti ruski narod jim je, kakor vedno, tudi zdaj verjel in začel iskati špijone po — deželi, po zakotnih vaseh in pristavah, na sto in sto in tisoče kilometrov daleč od vojne črte. To pa moram reči: za kar se ruski narod — prostak zavzame, to naredi s tako vneemo in vztrajnostjo, da večkrat radi tega vse delo pokvari. Posebno kadar ga »načelstvo« pohvali. Kmalu so bili vsi zaporji, vse okrajne in deželne ječe polne »špijonov«. Med temi špijoni je bilo mnogo učiteljev in tudi kmetov, ki so izrekli katerikoli kakšno trdo besedo o mestni vladi, ali se pa sploh komurkoli iz visokih someščanov zamerili. Večina iz njih je bila obsojena v pregnanstvo ali pa v večmesečno ječo. Pravi pravcati vohuni in izdajalci pa so kakor prej nosili še nadalje svojo generalsko, gubernatorsko in celo ministrsko obleko, smejali se narodu v obraz in se delali, skupaj s carjonom, Alico Hessensko, iz dobrega carja Nikolaja norca.

2. Zavrelo je.

No, čisto zadovoljen s tako umetno napravljeno obratom kričečega dela pa narod ljudi ni mogel biti. Vedno bolj in bolj se je širila po Rusiji črna vest o izdajalstvu visokopostavljenih oseb. Celo znameniti Brusilovski naval spomladi leta 1916, ko je bilo zajeto na stotisoče vojakov in tisoče topov, ni mogel zamašiti ust ljudem, zahtevajočim jasnosti in luči v to temno delo.

H kriku posameznikov so se začeli pridruževati vedno bolj in bolj cele skupine ljudi, društva, zemstva (deželni zbori) itd. V »gosedarstveni dumi« se je podajala interpelacija za interpelacijo. Tudi časniki so začeli govoriti naravnost o kaznivih malomarnosti mnogih dostojanstvenikov, katerim je car poveril odgovorne posle. Posledica vsega tega je bila: razpustitev nekaterih odločnejših zemstev, počitnice in priziv celega novega ministrstva.

Toda vse te spremembe so bile le navidezne, goljufive, le nekaka premena sten in okrasov na odru gledališča. Vsa dela so šla po staremu, ker se je pregloboko zajedla, zagrizla ta voluharska, izdajalska grdoba v živo telo ruskega velikana.

Spomladi 1916, leta me je zadela nemilost odeskega vojnega generalgubernatorja — z nemškimi priimkom, katerega na tešči niti ne izgovorim, a kaj še si ga zapomniš — in moral sem zapustiti prekrasne novoruske stepe. Živel sem potem več mesecev v lepem mestu Rostovu na Donu, odkoder sem se listopada po veliki milosti »policej-mejstera« preselil v Caricin na Volgi, kjer mi je seveda še veliko bolj dobro šlo.

V Rostovu sem slišal predavanje Puriševiča, enega največjih govornikov-poslancev ruske državne zbornice, »gosedarstvene dume«. V prepolnem gledališču je pravil ta vroči zastopnik samodržavja, pravoslavja in ruske narodnosti o pomenu izida svetovne vojne za Rusijo in vse slovanstvo. In pri tem nam je predložil z vso govorniško silo ta veliki razval, te ogromne rane na vsem telesu Rusije, ki jih je zakrivila pridvorna nemška druhal in nje pomočniki. »Le pri obnem vztrajnem naporu vseh živih moči države jo je mogoče še rešiti pred pretečim ji poginom...«

Strašno sta se spoprijeli dve sovražni si moči. Poslednja velika zmagata temne sile je bila o Božiču 1916. leta, ko je bilo po nekem tajnem povelju ustavljeno bistro razvijajoče se nastopanje armade generala Radko Dmitrijeva pod Rigo.

Tedaj je pa vse zavrelo, zašumelo in se zmešalo v en sam ogromen boreči se klopčič. Enkrat je bila ena stran zgoraj, drugičkrat druga. A obe sili: črna in bela, sta se v krepkem sovražnem objemu kotalili vse hitreje in hitreje, vse bliže in bliže k — prepadu.

(Dalje.)

Ako bole prsa, masirajmo jih s Fellerjevim »Elsa-fluidom«. To dobro da. 6 dvojnatih ali 8 specialnih steklenic stane 24 kron pri lekarnarju E. V. Fellerju, Stubica, Elsatrg 245. (Hrvatsko). Fellerjeve odvajalne Rhabarbara kroglice 6 škatelj 12 kron. Zdravniška priporočila. Omot in poštnina se računa posebe ali najceneje kdor več skupaj naroči, mnogo prihrani na poštnini. (es)

Ing. dr. MIROSLAV KASAL

oblastveno poverjeni stavbeni inženjer.

Specielno stavbno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilsnerjeva ul. št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. — Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženjerske stroke. — Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Ubežnik.

Povest.

Spansko spisal Ferman Caballero. Prevel Al. P.

I.

GRAD MNESTEO.

Pri pogledu na lepo pokrajino bi človek skoraj mislil, da je njen edini namen, zbujati v nas plemenita čustva.

V Puérto de Santa Maria stoji star grad Mnesteo, ki je lastnina vojvod Medinaceli. Kakor pripoveduje pravljica, je sezidal ta grad feničanski knez enakega imena. Prišel je zaporedoma pod rimsko in pozneje pod maročansko oblast, končno pa ga je l. 1264. osvojil kralj Alfonz Modri, kateremu se je bila prikazala sveta Devica in ga vzpodbudila k temu dejanju. V spomin na ta dogodek je dal potem modri in pobožni kralj temu kraju njeno sveto ime, in tako se je polagoma pozabilo pogansko ime Mnesteo.

Če bi katerega naših čitateljev zanimalo, obiskati v našem spremstvu ta stari grad, mu bomo radi za vodnika, in obenem bo spoznal njegove sedanje prebivalce.

Ker poročam le čisto resnico, ne bom mogel postreči čitatelju z onim strah in grozo vzbujajočim opisovanjem v slogu angleške pisateljice Ané Radcliff. Kajti kot resnično ljuben poročevalec moram omeniti najpoznanejšo, dozdevno najbrezposmembnejšo in magari najtrivijalnejšo podrobnosti navadnega življenja, če hočem naslikati grad v njegovem sedanjem položaju — tega mrtvega in okamenega orjaka, tega veličastnega, mogočnega kolosa s feničanskimi nogami, rimskim ogradjem, maročansko glavo in španskimi rokami, ki se dviguje kot starega plemstva grb s štirimi polji ravno tam, kjer se izliva Rio Guadalete, ob čigar obrežju in pod zaščito mogočnega branitelja je zrastle mesto — kakor raste in uspeva mladika v drevesni senci.

Skozi široka vrata pridemo na veliko grajsko dvorišče, prehodimo majhen prostor, se vzpnemo nekaj stopnic visoko in pridemo na prostor, ki se razprostira pred cerkvijo; kajti ta je središče poslopja. Sestoji iz širokega oboka, čigar streho nosijo orjaški stebri; razsvetljuje jo eno samo veliko okno v ozadju cerkve, ki je obrnjeno na dvorišče. Prvotni namen tega obširnega poslopja nam ni znan — če je bil carinski urad, skladišče blaga in živil, ali mošeja. Danes je okrašen, posvečen, tih kraj božje službe, kateri z veliko vnmom prisostvujejo prebivalci tega kraja.

Na desni strani so strme stopnice, ki vodijo na raven prostor nad cerkvijo. To je velik, z opeko tlakovan prostor — nekdanje zbirališče hrabrih vojakov. Okoli in okoli so orožarne in stanovanja nekdanje grajske gospode, v katerih še danes stanuje več družin.

V največjem je grajski kaplan, v drugem cerkovnik, v tretjem neki učitelj in v najmanjšem stara vdova — sami pristni tipi miroljubnih ljudi. In tako so se izpremenili ti strašni stolpi eden v kapelico, drugi v kuhinjo, tretji v golobnjak, četrti v cvetlični vrt. A kako more harmonirati vse to s postavo kaknega divjega Mavra ali strašnega krščanskega vojskovodje z grozečim obrazom? Kako je mogoče, da bi odmevale pretnje in stokanje pod oboki in stopnicami teh stolpov, kjer tako miroljubno vise klobase in nanizano stročje popra; kjer tako nežno grlijo golobje; kjer okoli stolpovega zobčastega nadzidka cveto cvetlice, udobno naslanjajoče se nanj, ki je vsled njih popolnoma pozabil na sulice in puščice in muškete; kjer odmevajo tako iskrene molitve in ženket domačega možnar-

ja?... Ne, ne; tam ni niti zlobnih duhov niti strahov: molitev, Bog, zunanji in notranji mir, mirna vest in cvetlice so jih pregnale.

Stopimo k oknu kaplanovega stanovanja, ki je desno od tega prostora, pa zapazimo dvorišče, ki je bilo v viharnih časih najbrže pokopališče, sedaj pa so ga izpremenili v vrt za zelenjavo; poleg njega stoji na samem štiriočlat stolp, v katerem je bil nakopičen velik kup kosti hrabrih kristjanov in bojevitih Mavrov, ki so bili tam pokopani.

Rimljani, ki so tudi tukaj pokopani, morajo bit zelo veseli, če pomislijo, da je zemlja v polni meri uslišala njihove pogoste slavne prošnje, naj jim bo lahka, kajti postala jim je tako lahka, da jih sploh več ne pokriva.

Sedanji prebivalci gradu so vljudno prosili te okoli blodeče kosti, naj prepustijo svoj prostor zelju in redkvi in peteršilju in se ljubeznjivo in prijazno umaknejo v stolp, ki je bil priča njihovih junaških činov. In kosti so se brez obotavljanja uklonile tej vljudni prošnji, in sedaj so tam in nobeden jih ne moti — razven nekaj ljubkih zajčkov, ki mirno in veselo živijo v njihovi žalostni senci, se igrajo in množijo.

Sploh pa je treba živahne fantazije — kakor jo imajo navadno le zgodovinarji in starinoznanci —, onemu, ki hoče dati temu solnčnemu, s cveticami okrašenemu poslopju, bivališču miru in pokoja in lepim domačih živali in miroljubnih sosedov, ves živi, slovesni kolorit njegove herojične preteklosti.

Celo odmevi bojevitih trompet in klarnetov so kljubovalno umolkli, ker se nočejo toliko ponižati, da bi tekmovali s kikirikanjem petelina in petjem cerkovnika, ki — čeravno nič drugega — vendar izpolnjuje prva pravila svoje umetnosti, namreč, »da se oglasik — z žlabudranjem lastovic, ki »klepečejo« celo s perutnicami — s smrčanjem in z zelo malo harmoničnim grlenjem golobov, teh resnih, zvestih in vljudnih ljubimcev — ali pa še celo s sirovim gaganjem gosi, ki nimajo prav nobenega posluha — da niti z veselimi petjem živahnega kanarčka.

Na enem mestu pa se prenehamo smehljati in naša duša se dvigne v vse drugačne sfere. To so ravne strehe visokih stolpov, ki se dvigujejo v svoji starosti in zapuščenosti tako lepo in ravno in ponosno, kot takrat, ko so še obvladovali in branili deželo okoli sebe.

Razgled, ki se nam nudi z njihove višine, je krasen, da, če smemo tako reči, divno lep. Kako se tam sveti ozračje, kako žari nebo in morje, kako daleč seže oko, kako lepo je vse, kar vidi, kako krasna neizmerna pokrajina!

Proti jugu se razprostira v vsem svojem veličastvu in blesku morje, ki udarja pri izlivu Guadalete s svojimi belimi, penečimi se valovi ob peščeno obrežje. Ravno nasproti zapazimo Cádiz, ki kaže, čeravno oddaljen še dve milj, čisto jasno svoje lepe, na bleščem horizontu krepko začrtane obrise. Na levo sledi oko dve milj daleč skozi zelene pašnike v ljubki Puerto-Real in pride potem do na otoku stoječega mesta San Fernando, kjer se izgublja zatok, zapuščajoč za seboj slavne belo lesketajoče se solnate griče. Daleč v daljavi se razprostira v svoji ravnini Chiclana, kjer se kot prapor dviga razvalina, ki je bila nekdanj zelo lepa kapelica svete Ane; in prav nazadnje se dviguje na svojem hribu Medina, kakor čuvar svojih zelenih trat in na njih pasočih se čred. (Dalje.)

Izdajatelj konsorcijski »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cenčič.

Tiskava Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.